

PIENYRITTÄJÄN VASTUULLISUUSOPAS

MITÄ MINUN TULEE OTTAA HUOMIOON?

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

14/2023

KULTTUURI | TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖ

Kruk, Sienna (Toimisto2030 Oy)
Toimittanut Luova REAKTIO! -hanke

Savonia-ammattikorkeakoulu
Julkaisutoiminta
PL 6
70201 KUOPIO
julkaisut@savonia.fi

Kirjoittaja: Kruk, Sienna (Toimisto2030 Oy)
Toimitus: Luova REAKTIO!-hanke: Anni Kesänen, Raisa Leinonen, Terhi Rissanen, Kalle Sievänen, Kaija Villman,
Savonia-ammattikorkeakoulu
Copyright © tekijät ja Savonia-ammattikorkeakoulu
Teksti, kuvat ja taulukot CC BY-SA 4.0

Suosittelava viittaustapa:
Kruk, S (2023). Pienyrittäjän vastuullisuusopas. Mitä minun tulee ottaa huomioon?
Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja 14/2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230904117096>

1. painos

ISBN 978-952-203-325-3 (PDF)
ISSN 2343-5496

Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja 14/2023

Kustantaja: Savonia-ammattikorkeakoulu
Taitto ja ulkoasu: Kalle Sievänen
Kansikuva: Adobe Stock #475788288

PIENYRITTÄJÄN VASTUULLISUUSOPAS - MITÄ MINUN TULEE OTTAA HUOMIOON?

Savonia-ammattikorkeakoulu Oy, Luova REAKTIO! Uutta arvoa luovat verkostot -hanke.
REACT-EU, ESR 2021-2023

Sisällys

Johdanto	5
Osa I: Vastuullisuusajattelun perusteet	8
Osa II: Luovien alojen rooli kestävässä kehityksessä	10
Osa III: Vastuullisuus osana liiketoimintastrategiaa.....	14
Säätelyvaatimukseen vastaaminen.....	17
Kilpailuetua kestävästä liiketoimintamalleista	20
Osa IV: Vastuullisuusohjelman rakentaminen	24
Vaihe 1: Alkukartoitus.....	27
Vaihe 2: Vastuullisuusohjelman kuvaus ja teemat.....	33
Kestävän kehityksen viitekehys yritysvastuulle	36
Päätössanat	37
Lähdeluettelo	39

Johdanto

Maailmanlaajuinen havahtuminen ekologiseen kestävyyskriisiin on aiheuttanut laajaa liikehdintää, joka näkyy yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Paine ja tarve vastuulliselle toiminnalle on suurempi kuin koskaan. Erityisesti se koskettaa yrityksiä, olipa toimiala mikä tahansa. Tämä opas on suunnattu erityisesti luovien alojen yrityksille. Sen pohjana on käytetty Luova REAKTIO! Uutta arvoa luovat verkostot -hankkeen, Toimisto 2030 Oy:n toteuttamia valmennuksia.

Käynnissä on vihreä siirtymä eli muutos kohti ekologisesti kestävästä taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisiin polttoaineisiin. Kestävä talous nojaa vähähiilisiin sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin (Ympäristöministeriö 2023b).

Pysähdy ja pohdi hetki, millaisissa yhteyksissä olet törmännyt termiin vihreä siirtymä?
Millaisia mielikuvia siihen liität?

Yritysten näkökulmasta vihreä siirtymä voi tarkoittaa esimerkiksi investointia puhtaaseen energiatuotantoon ja kiertotalousratkaisuihin sekä erilaisten uusien palveluiden ja toimintamallien käyttöönottoa. EU:n sääntely ja lainsäädäntö ohjaavat yritysten toimintaa ja rahavirtoja näitä kohti (Ympäristöministeriö 2023b). Syntymässä on aivan uudenlaiset markkinat, joiden ytimessä ovat puhtaat ratkaisut.

Yritysvastuun sääntely on kehittynyt viime vuosina vauhdilla, jotta markkinoilla olisi yhteneväiset tavat hahmottaa vastuullisuuden periaatteita ja vertailla vastuullisuutta yritysten välillä. Tätä opasta kirjoittaessa EU:lla on useita sääntelyhankkeita meneillään, jotka tulevat vaikuttamaan lähitulevaisuudessa myös pienyrittäjien toimintaympäristöön. Vastuullisuustyö kuuluu kaikille ja on osa myös pienyrittäjän työtä.

Pysähdy jälleen hetkeksi. Palaa aiempiin mielikuviisi vihreästä siirtymästä.
Onko äsken lukemasi muuttanut mielikuvaasi jollain tavalla?
Miten itse sanoittaisit sen, kuinka vihreä siirtymä koskettaa luovia aloja ja pienyrittäjää?

1. Ekologinen kestävyyskriisi tulee vaikuttamaan kaikkien yritysten toimintaympäristöön, ja ymmärrys vaikutuksista auttaa muutokseen sopeutumisessa. Nopeasti lisääntyvä vastuullisuussäätely on huomionnut myös tämän näkökulman: sen lisäksi, että yritysten on tarkasteltava oman toimintansa vaikutuksia sosiaalisen, ympäristön ja taloudellisen vastuun näkökulmista, on myös tärkeää ymmärtää, kuinka globaalit haasteet vaikuttavat omaan liiketoimintaan ja miten riskejä hallitaan. Kokonaisvaltainen lähestymistapa on tärkeä osa yrityksen muutosjoustavuutta.
2. Kestävän kehityksen periaatteet ovat jo osa myös luovien alojen toimintaympäristöä. Toimintaympäristön muutoksiin varautuminen kannattaa aloittaa nyt, sillä vastuullisuuden vaatimukset tulevat jalkautumaan kaiken kokoisiin yrityksiin. Vastuullinen liiketoiminta on kestävää nyt ja tulevaisuudessa.

Tämän oppaan tarkoitus on auttaa sinua vastuullisuustyössä alkuun ja eteenpäin. Aineisto on tiivis paketti kestävästä kehityksestä ja vastuullisuustyöstä pienyrittäjän silmin. Oppaan avulla pystyt rakentamaan oman vastuullisuusohjelman, joka toimii myös vastuullisuusviestinnän runkona.

Sisältö rakentuu palasista, joiden kautta kokonaiskuva vastuullisuudesta hahmottuu. Polun kuljettuasi sinulla on tarvittavat tiedot ja taidot vastata kysymyksiin: mitä vastuullisuus tarkoittaa yritykselleni, ja miten sitä edistetään käytännössä? Oivaltavat harjoitukset auttavat viemään tiedon käytäntöön ja lisämateriaalit ymmärtämään vastuullisuutta oman toimintasi näkökulmasta.

Materiaali on suunniteltu mahdollisimman tehokkaaksi ajankäytön kannalta: annamme tärkeimmät perustiedot ja työkalut, jotta aikaa jää olennaisimpaan eli asiakkaiden palveluun. Voit opiskella materiaalia osissa, pikkuhiljaa ja silloin kun sinulle sopii. Pysähdy välillä ja anna oivalluksille aikaa – tämä auttaa tutkitusti uuden tiedon omaksumisessa. Työpohjat voit joko tulostaa tai täyttää digitaalisessa muodossa.

Tutustu **osioihin I–II** rauhassa. Lukemiseen menee noin puoli tuntia, ja saat sen aikana kokonaiskuvan siitä, miksi jokaisen yrityksen tulee kehittää vastuullisuutta. Pyydä myös kollegojasi tai verkostosi jäseniä tutustumaan materiaaliin, minkä jälkeen keskustelkaa havainnoistanne yhdessä. Se syventää oppimista ja lisää oivalluksia siitä, miksi pienyrityksenkin kannattaa panostaa vastuullisuuden kehittämiseen.

Osa III avaa miksi vastuullisuus on keskeinen osa yrityksen strategiaa. Keskustele henkilöstön tai muiden toimijoiden kanssa paineista, joita kohdistuu oman liiketoimintamallinne kestävyteen. Pohtikaa myös, minkälaisia liiketoimintamahdollisuuksia vastuullisuus teille luo.

Osa IV pitää sisällään esimerkkejä siitä, millaisia vastuullisuusohjelmia muut luovien alojen toimijat ovat rakentaneet. Tutustu näihin esimerkiksi yhden aamu- tai iltapäivän aikana ja pyri tunnistamaan yrityksesi toiminnalle läheisin ohjelma. Jos mahdollista, keskustele muiden toimijoiden kanssa siitä, mikä ohjelmassa oli niin sanotusti itsestään selvää, mikä yllätti, ja missä teillä on eniten kehitettävää.

Tämän jälkeen pääset rakentamaan varsinaista vastuullisuusohjelmaasi. Opas on rakennettu siten, että pystyt rakentamaan ohjelman itsenäisesti. Suosittelemme varaamaan sille aikaa yhteensä kolme kokonaista työpäivää esimerkiksi kuukauden ajanjaksolla. Jotta pääset kunnolla vauhtiin, voit jaksottaa työn seuraavasti: neljä oivaltavaa tehtävää per puolikas päivä sekä yksi kokonainen päivä ohjelman koostamiseen. Jatkossa voit päivittää ja täydentää ohjelmaa esimerkiksi vuoden välein. Voit asettaa alkuun pienempiä tavoitteita, joilla pääset liikkeelle. Esimerkiksi ensimmäisen vuoden jälkeen pyri asettamaan isompia keskipitkän tähtäimen tavoitteita, joiden alle palastelet pienempiä toimenpiteitä tukemaan isompien tavoitteiden saavuttamista.

Muista: vastuullisuus ei ole rakettitiedettä, mutta se on elinehto kilpailukyvyille ja lupaus paremmasta tulevaisuudesta tuleville sukupolville. Tärkeintä on, että aloitat oman vastuullisuuspolkusi rakentamisen ja kehittämisen.

Osa I: Vastuullisuusajattelun perusteet

Vastuullisuuden käsitteellä, sellaisena kuin sen tunnemme, on yrityslähtöiset juuret. Alun perin puhuttiin yritysten yhteiskuntavastuullisuudesta, joka nykyisin lyhennetään yritysvastuuksi. Se syntyi yritysmaailman reaktiona yritysten toimintaan kohdistuviin vaatimuksiin, joissa kansalaisjärjestöt ja media toimivat merkittävänä kirittäjänä (Helsström & Parkkonen 2022).

Vastuullisuus voidaan nähdä kattokäsitteenä kestäväälle kehitykselle, yritysvastuulle ja yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle. Vastuullisuutta yrityksissä tarkastellaan yleensä yleisesti tunnistetun kolmijaon kautta: yrityksen vastuu sosiaalkulttuurisista, taloudellisista ja ympäristövaikutuksista (ks. taulukko 1). Näihin näkökulmiin syvennymme tarkemmin osassa IV, missä pääset rakentamaan yrityksesi omaa vastuullisuusohjelmaa.

	Ympäristövastuu	Sosiaalinen ja kulttuurinen vastuu	Taloudellinen vastuu
Tavoite	Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien säilyttäminen vähentämällä luonnonvarojen käyttöä ja materiaalin kulutusta sekä minimoimalla haitallisia ympäristövaikutuksia.	Tavoitteena taata hyvinvoinnin edellytykset ihmisille ja varmistaa niiden siirtyminen myös tuleville sukupolville.	Tavoitteena edistää sisällöltään ja laadultaan tasapainoista kasvua, joka ei perustu pitkällä aikavälillä velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen.
Esimerkiksi	Raaka-aineiden ja materiaalien alkuperä, kierrätettävyys, elinkaari, yrityksen käyttämät energialähteet, hiilijalanjälki, vastuulliset hankinnat.	Ihmisoikeudet ja työolot, reilu palkka, tasa-arvo, monimuotoisuus, yhdenvertaisuus, kielten, kulttuurien ja tapojen säilyttäminen.	Kulutuksen hillitseminen, hyvä hallintotapa ja pitkäjänteinen talouspolitiikka.

Taulukko 1: Yritysvastuun kolme ulottuvuutta (YM 2023). Eri tutkimuksissa kulttuurinen vastuullisuus esitetään joko osana sosiaalista vastuullisuutta, kuten tässä, tai erillisenä, neljäntenä vastuullisuuden ulottuvuutena.

Käsityksemme vastuullisuudesta muuttuu jatkuvasti yhteiskunnan mukana. Aikamme suurimpien haasteiden, kuten ekologisen kestävyyskriisin sekä globaalin eriarvoistumisen, ratkaiseminen edellyttää kestävä kehityksen nykytilan ja tulevaisuuden vaihtoehtojen kokonaisvaltaista ymmärrystä (Helsström & Parkkonen 2022). Vastuullisuusajattelun tulee siis perustua ymmärrykseen siitä, mitkä valinnat ovat saattaneet meidät tähän pisteeseen ja mitä meidän täytyy tehdä nyt ja tulevaisuudessa rakentaaksemme nykyistä parempaa tulevaisuutta.

Kestävä kehityksen periaatteiden tulisi olla vastuullisuusajattelun keskiössä. Kestävä kehitys tarkoittaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, joka tapahtuu maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Tavoitteena on turvata sekä meille että tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Sen edellytys on, että ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasa-vertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa (Ympäristöministeriö 2023).

Yksi kestävä kehityksen tunnetuimmista viitekehyksistä on Agenda2030 eli maailmanlaajuinen Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kestävä kehityksen toimenpideohjelma. Ohjelma tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen. Periaatteet ovat yleismaailmalliset ja koskevat meitä kaikkia (YK-liitto 2023).

Käytännössä vastuullisuustyön edistäminen alkaa tarkastelemalla yrityksen omia vaikutuksia ympäristöönsä ja ympäristön vaikutuksia yritykseen. Vastaukset kootaan vastuullisuusohjelmaksi, jotta työn edistymistä voidaan seurata ja mitata. Se toimii myös vastuullisuusviestinnän runkona.

Vastuullisuuden ydinkysymyksiä pienyrittäjän näkökulmasta ovat:

- Millaisia vaikutuksia (positiivisia ja negatiivisia) yritykselläsi on omaan toimintaympäristöönsä eli ihmisiin, ympäristöön ja yhteiskuntaan?
- Miten haitallisia vaikutuksia pienennetään ja hyviä vaikutuksia kasvatetaan?
- Miten suuret globaalit haasteet, kuten ilmastokriisi ja luontokato, tulevat muuttamaan yrityksesi toimintakenttää, ja miten tunnistettuja riskejä hallitaan?
- Miten viestit yrityksesi vastuullisuudesta tehokkaasti?

Näihin näkökulmiin syvennymme tarkemmin seuraavissa osissa, joissa pääset harjoittamaan omaa vastuullisuusajattelua.

Osa II: Luovien alojen rooli kestävässä kehityksessä

Suomen tuottavuus on kehittynyt muita Euroopan maita hitaammin. Merkittävin este yritysten innovaatiotoiminnalle, ja samalla tuottavuuden kasvulle, on osaajapula. On myös tunnistettu, että tarvitaan tuottavuutta lisäävien teknologioiden käyttöönottoa ja hyödyntämistä (ETLA 2023).

Luovien alojen mahdollisuudet radikaalien innovaatioiden synnyttämisessä ja tuottavuuden kasvattamisessa on tunnistettu. Luovat palvelut ovat yhä enemmän osa teollisuutta, joka edistää vihreää siirtymää ja rakentaa kestävää tulevaisuutta. Muutoksen ajurina toimivat teknologinen kehitys, innovaatiot ja tietoisuus globaaleista haasteista, joihin kestävä kehityksen ajattelu linkittyy (TEM 2022).

Pysähdy hetkeksi ja pohdi, millä tavoin luovat alat toimivat muutoksen ajureina yrityskentällä.
Voisiko luovien alojen potentiaali olla jotain enemmän? Mitä?

Luovien alojen (luovan talouden) kyky edistää kestävä kehityksen tavoitteita on selkeä, mutta kenties moninaisuudessaan vaikea hahmottaa. Vaikuttavuutta voidaan tarkastella monella tapaa. Luovassa taloudessa merkittävää kasvupotentiaalia ja kansainvälistä kilpailukykyä on nähtävissä erityisesti monistettavissa sisällöissä sekä lisäarvoa tuottavien palveluiden osalta. Tapahtuma- ja elämysalalla on taas oleellinen merkitys alueiden pito- ja vetovoimien kannalta. Suomi on yhdistelmä elävää maaseutua ja kestäviä kaupunkiyhteisöjä. Molempia tarvitaan ja niiden kestäviä toimintaedellytyksiä on kehitettävä mukaan lukien kulttuuri- ja luontoperintökohteiden kestävä kehittäminen.

Luovien alojen ammattilaiset, esimerkiksi arkkitehtuurin ja muotoilun, tapahtumien sekä taiteen eri aloilla ovat osa turvallisten, kestävien kaupunkien ja asuinyhdyskuntien kehittämistä ja ylläpitämistä. Toiminnalle on luonteenomaista integroida eri osapuolia yhteiseen kehittämiseen ja vuoropuheluun, tuoden lisäarvoa suunnitteluprosesseihin tai yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemiseen. Luova talous ei kasva pelkästään itsekseen, vaan luovien alojen toimijat tukevat myös muita aloja niiden kasvussa (TEM 2022).

Esimerkiksi yritysten muutos- ja kilpailukyvyn vahvistamisessa luovan talouden tuoma lisäarvo konkretisoituu ajattelutapojen uudistamisessa ja tulevaisuusosaamisen lisäämisessä sekä uusien innovatiivisten ja vastuullisten tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä. Tämä vaatii luovaa ja ihmislähtöistä otetta, oppimis- ja ongelman-ratkaisukykyä ja vuorovaikutusta, joita on hankala automatisoida.

Suomessa tavoitteena on kasvattaa luovien alojen työpaikkojen määrää ja alan osuutta bruttokansantuotteesta. Kestävän kehityksen näkökulmasta olisi suotavaa, että kasvu kohdistuisi aloihin ja toimenpiteisiin, jotka tukevat kestävä kehityksen tavoitteita. Siksi on tärkeää, että jokaisella luovien alojen toimijalla on riittävä ymmärrys meneillään olevasta kehityksestä sekä toimintaympäristön ja arvoketjujen muutoksista. Tämä auttaa kehittämään omaa toimintaa kohti uudistuvaa maailmaa (TEM 2022).

Luovilla aloilla on mahdollisuus luoda merkittävää yhteiskunnallista vaikuttavuutta, esimerkiksi:

- auttaa kuluttajia siirtymään kestävämpiin elämäntapoihin luomalla yhdessä yritysten kanssa tarjontaa, jossa tuotteet on suunniteltu vastuullisuus- ja kiertotalouden periaattein ja jolla siirrymme vahvemmin tuotteiden kulutuksesta palveluihin ja elämyksiin,
- vaikuttaa laajasti ihmisten mielipiteisiin ja saada aikaan ajattelutapojen muutosta ja
- vahvistaa monimuotoisuuden arvoa ja luoda yhdenvertaisia mahdollisuuksia rakentamalla ratkaisuja, jotka tukevat reilua vihreää siirtymää kaikille.

"Jokainen meistä tunnistaa sen korvaamattoman arvon, joka luovalla työllä on ihmisten henkiselle hyvinvoinnille, sivistykselle, kansakunnan yhtenäisyydelle – ihmisyydelle. Vaikka tämä arvo on hankalasti mitattavissa, ehkä se on yksi niistä tekijöistä, joka on tehnyt meistä (Suomesta) maailman onnellisimman kansan."

– Vappu Aura, Teosto

Suunnittelu- ja muotoilutyössä korostuvat erityisesti systeemiajattelu ja kyky hahmottaa iso kuva. Muutos tuo mukanaan uudenlaisia liiketoiminta- ja ansaintamalleja sekä sopimuksia, mikä korostaa datan turvaamisen, oikeuksien suojelemisen ja uudenlaisen osaamisen merkitystä (TEM 2022).

"Kiertotalouden tarjoama arvonlisä vuoteen 2030 mennessä voi olla jopa 3700 miljardia euroa."

"Kiertotalouden on arvioitu luovan EU:n alueelle 700 000 uutta työpaikkaa 2030 mennessä."

– Sitra 2022

Työ- ja elinkeinoministeriö ryhmittelee luovien alojen toimijat ja heidän tuottamansa luovan talouden kolmeen ryhmään. Kuvaus aloista ja niiden vaikutusmahdollisuuksista on esitetty seuraavalla sivulla taulukossa 2.

Lisämateriaalit:

[TEM: Luovan talouden tiekartta](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162474/TEM_2020_48.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162474/TEM_2020_48.pdf?sequence=1&isAllowed=y

	Monistettavat sisällöt	Lisäarvoa tuottavat luovat palvelut	Tapahtuma-ala/ elämykset
Kuvaus	Digitaaliset sisällöt edistävät digitalisoitumista sekä uusien ratkaisujen syntymistä ja käyttöönottoa myös horisontaalisesti. Itsessään ne ovat korkeaa arvonlisää tuottavia kansainvälistä liiketoimintaa, jolla on merkittävä kasvupotentiaali. Suomessa on korkea osaamistaso tällaiseen tuotantoon.	Palvelut uudistavat yrityksiä mm. globaalien haasteiden ratkaisemisessa auttamalla esimerkiksi kiertotaloussiirtymässä ja vähähiilisyiden toteuttamisessa sekä kasvattavat horisontaalisesti arvonlisää ja kansainvälistä kilpailukykyä. Vipuvaikutus tuottavuuteen voi olla merkittävä.	Laajasti verkostomaista liiketoimintaa, jolla on vahva alueellinen veto- ja pitovoiman merkitys, mm. osana matkailun edistämistä tai osaavan työvoiman houkuttelua. Ne ovat keskeisiä myös Suomen maakuvan muodostumisen (ja houkuttelevuuden) kannalta.
Esimerkkejä	Digitaalinen jakelu ja alustat. Julkaisutoiminta verkossa, radio, televisio, kirjallisuus, lehdet, musiikki, av-ala ja peliteollisuus.	Poikkitoimialainen liiketoiminta, kuten muotoilu, arkkitehtuuri, vaatesuunnittelu, mainonta ja (markkinointi)viestintä.	Paikalliset ja alueelliset yritykset, sisältäen festivaalit, tapahtumat, esittävä taide, galleriat, museot, kuvataide ja muu visuaalinen taide, käsi- ja taideteollisuus, jne.
Alan koko Suomessa	Työllistää 21 000 Liikevaihto 3,6 miljardia	Työllistää 20 000 Liikevaihto 2,5 miljardia (2019)	Työllistää 20 000 / 175 000 kausityöntekijää Liikevaihto 2,35 miljardia (2019)

Taulukko 2: Luovien alojen kolme ryhmää, jotka tuottavat luovaa taloutta (TEM 2020 ja 2022)

Osa III: Vastuullisuus osana liiketoimintastrategiaa

Nopeasti kehittyvä vastuullisuussäätely pyrkii varmistamaan, että tulevaisuudessa on vain vastuullisia yrityksiä – ne yritykset, jotka eivät huomioi ja omaksu kestävän kehityksen periaatteita osaksi liiketoimintaansa, kuihtuvat pois. Nykytilanteessa vuonna 2023 vastuullisuuden taso vaihtelee toimialoittain ja edelläkävijöitäkin jo on. Pääsääntöisesti vastuullisuudella voi vielä kasvattaa kilpailuetua.

Pysähdy ja mieti, onko vastuullisuus osa sinun yrityksesi strategiaa. Osaatko todentaa sen asiakkaille ja yhteistyökumppaneille? Millä tavalla? Mikäli vastuullisuus ei vielä ole liiketoimintasi ytimessä, pysähdy hetkeksi pohtimaan vastuullisuuden edelläkävijäyritystä omalta alaltasi. Millaisista asioista tunnistat sen olevan vastuullinen?

Paine vastuullisuudelle tulee nyt monesta eri suunnasta ja vastuullisuuden kenttä muuttuu jatkuvasti. Voimakkaimmat odotukset tulevat tällä hetkellä laajasti erilaisilta sidosryhmiltä. Esimerkiksi sijoittajilta, kun rahan hinta ja saatavuus sidotaan siihen, miten vastuullinen ja kestävä yritys on tai asiakkailta, kun ihmiset etsivät tietoa yritysten vastuullisuudesta ostopäätöksiensä tueksi ja kunnon perusteluita vastuullisuusviestien todentamiseksi. Mikään toimiala ei pysty ohittamaan tätä kehityskulkua. Yrityksen henkilöstö sekä työmarkkinoille astuvat uudet sukupolvet asettavat yrityksille uudenlaisia vaatimuksia työn merkityksellisyydestä ja valitsevat vastuullisimman työnantajan, minkä seurauksena kilpailu parhaista osajista kiihtyy (Sonninen 2021).

Myös pienten yritysten ja niiden muodostamien kokonaispalveluita tarjoavien verkostojen on osoitettava niiden vastuullisuustasot päästökseen mukaan suurten yritysten tuotanto- ja palveluverkostoihin.

Vastuullisuuden johtaminen on perinteisesti annettu yrityksissä viestintätoiminnon vastuulle. Vastuullisuus on nähty tukitoimintona eikä osana liiketoimintastrategiaa. Tämä on johtanut siihen, että vastuullisuus on saattanut tuntua ”päälle liimatulta”, ja sen mittaaminen on ollut haastavaa.

Parhaimmillaan tiukentuneet vastuullisuuden vaatimukset tuovat vastuullisuuden osaksi liiketoiminnan ydintä. Kun sidosryhmien täytyy tarkastella yrityksen todellisia vaikutuksia ja tavoitteita, vastuullisuus ei voi enää toimia irrallaan liiketoiminnasta. Se tulee nähdä strategisena osana yhtiön toimintaa ja keinona kilpailuedun saavuttamiseen. (Kristinsson & Innanen 2023, Sonninen 2021). Siksi vastuullisuus on ensisijaisesti yrityksen johdon vastuulla.

*”Vastuullisuus – tämän päivän kilpailuetu, huomisen toimintaedellytys.”
– Asiantuntija Elina Sonninen, Elinkeinoelämän keskusliitto*

*”Ympäristöarvot ovat nousseet kuluttajien ostopäätösten kärkeen ja sosiaaliset haasteet saavat enenevässä määrin huomiota.”
– International Lifestyle Survey 2021*

*”Lähes 70 prosenttia suomalaisista on valmiita maksamaan korkeampaa hintaa kestävästä tuotteista.”
– Kaupan liitto 2022*

*”Lähes 60 prosenttia suomalaisista kuluttajista välttää ostamasta tuotteita yrityksiltä, joiden vastuullisuusprofiilin he kokevat heikoksi.”
– Orkla 2022*

*”Inflaation ja heikentyneen taloustilanteen vuoksi kuluttajat etsivät keinoja kuluttaa vähemmän ja viisaammin: moni omaksuu kestävämmän elämäntavan periaatteita ja valitsee kestäviä ja korjattavia tuotteita.”
– Deloitte 2022*

Lisämateriaalit:

[BF: Luovien alojen kestävyshyödyt](https://mediabank.businessfinland.fi/l/FPSW2HdQQz9p/f/GjmV)

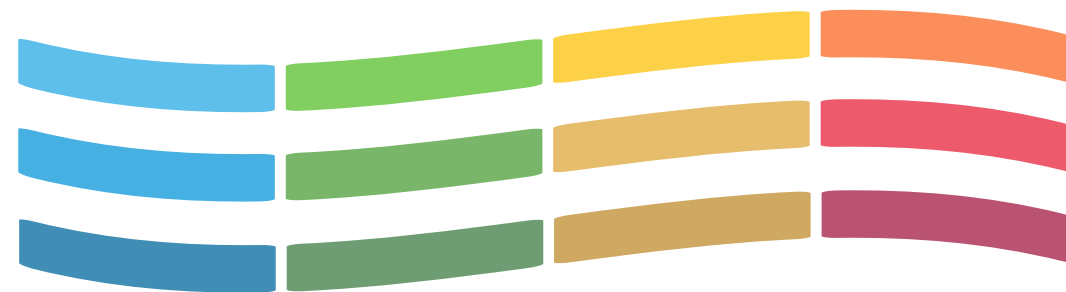
(<https://mediabank.businessfinland.fi/l/FPSW2HdQQz9p/f/GjmV>)

[EK - Vastuullisuuden sääntely etenee](https://ek.fi/wp-content/uploads/2023/01/EK_Vastuullisuus_EU_ok.pdf)

(https://ek.fi/wp-content/uploads/2023/01/EK_Vastuullisuus_EU_ok.pdf)

[Vastuullisuus Savoniassa](https://www.savonia.fi/tutustu-savoniaan/tietoa-savoniasta/vastuullisesti-vaikuttava-savonia)

(<https://www.savonia.fi/tutustu-savoniaan/tietoa-savoniasta/vastuullisesti-vaikuttava-savonia>)

Sääntelyvaatimukseen vastaaminen

EU:n kehittämä kunnianhimoinen vastuullisuuden lainsäädäntö koskee ensi vaiheessa suuryrityksiä, mutta kohdejoukko laajenee vääjäämättä. Ensimmäisessä vaiheessa vaikutukset tulevat näkymään arvoketjujen kautta myös pienemmissä yrityksissä, sillä suuryritykset ulottavat itseensä kohdistuvat sääntelyvaatimukset myös toimitusketjuihinsa eli alihankkijoina toimiviin pk-yrityksiin (EK 2023).

Järeä EU:n sääntelykolmikko muodostuu seuraavista direktiiveistä:

- Kestävyysraportointidirektiivi (CSRD)
- Yritysvastuudirektiivi (CSDDD)
- Kestävän rahoituksen taksonomia

Kuvaukset EU-sääntelystä, niiden vaikutuksista pienyrittäjille sekä voimaantulon aikataulusta on koottu seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon 3.

”Kestävyysraportointidirektiivin perimmäinen tarkoitus on, että sijoittajien ja kuluttajien raha-virrat ohjautuisivat kestävään toimintaan ja tuotteisiin.”

– Anniina Kristinsson ja Marja Innanen, YK:n Global Compact

”Yritysten välisiä vastuita säädellään jo nyt kansallisella lainsäädännöllä, eikä EU:n tuleva yritysvastuudirektiivi syrjäytä esimerkiksi Suomessa noudatettavaa tilaajavastuulakia.”

– EK 2023

EU-säätelyn nimi	Kestävyyseraportointidirektiivi	Kestävän rahoituksen taksonomia	Yritysvastuulaki
Mitä?	Vastuullisuusraportointia yhtenäistetään, ja yritysten vastuullisuusraportointivelvollisuus laajenee: oman toiminnan ohella raportoitava myös alihankkijoiden ja kumppaneiden vastuullisuudesta ja eettisyydestä.	Vastuullisuuskriteerit osana pankkien ja muiden rahoituslaitoksien laina- ja sijoituspäätöksiä. Tavoitteena kohdistaa rahavirtoja kohti kestäväää liiketoimintaa ja taloutta.	Yrityksiä halutaan velvoittaa huolehtimaan myös alihankkijoidensa vastuullisuudesta. EU:n ulkopuolelle ulottuvat toimitusketjut päähuomiossa. Yritysten tulee myös osoittaa, miten negatiiviset vaikutukset saadaan hallintaan.
Ketä koskee ja mihin vaikuttaa?	Raportointivelvoitteet eivät alkuun koske pieniä yrityksiä suoraan, mutta epäsuora kysyntä vastuullisuustiedolle tulee arvoketjujen kautta. Pienyrittäjien tulee valmistautua vastaamaan tiedontarpeeseen.	Lainarahan hinta ja saatavuus riippuu enenevässä määrin yrityksen ilmasto- ja ympäristövaikutuksista. Koskee yli 500 hlön pörssiyrityksiä, ja sijoittajilta edellytetään ilmastovaikutusten raportointia. Toistaiseksi vaikuttaa suuryritysten alihankkijoiden valintaan.	Suurille yrityksille tulee direktiivin myötä huolellisuusvelvoite (due diligence), jonka mukaan niillä on vastuu tunnistaa, estää, vähentää sekä lopettaa sellainen toiminta, josta syntyy kielteisiä ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia.
Milloin?	Etenee vaiheittain ja jalkautuu lopulta kaiken kokoisiin yrityksiin. Suurten, yli 500 henkilöä työllistävien osakeyhtiöiden, tulee raportoida jo vuonna 2025 perustuen vuonna 2024 kerättyyn dataan.	Astunut voimaan vuonna 2022. Vuoden 2023 raportti kertoo, kuinka yrityksen toiminnot täyttävät ilmastomuutosta koskevat taksonomian kriteerit. Ilmaston jälkeen laajenee muihinkin kestävyden osa-alueisiin.	Hyväksytty EU-parlamentissa 1.6.2023. Pienyrityksille ei vielä ole (2023) määritetty huolellisuusvelvoitetta, mutta trendi on kuitenkin selvä: suuremmat toimijat haluavat varmistua, että alihankkijoiden ja liikekumppaneiden vastuullisuus vastaa heidän tasoaan.
Miten varautua?	Lakisääteinen kestävyseraportointi voidaan ulottaa jatkossa myös pienempiin pk-yrityksiin. Valmiuksia voi alkaa rakentamaan oman vastuullisuus-ohjelman kautta.	Varaudu siihen, että tulevaisuudessa luotonmyöntökriteerinä käytetään jatkossa hiilijalanjälkeä tai päästövähennyspolkua. On hyvä kartoittaa ja dokumentoida ennakoivasti vastuullisuustoimien nykytilaa, mittareita ja tavoitteita koskevaa tietoa.	Toimitusketjuanalyysi on hyödyllinen keino selvittää, missä määrin yritys saattaa kohdata EU:n yritysvastuulain vaikutuksia.

Taulukko 3: EU:n lainsäädäntö ja siihen varautuminen (EK 2023)

Kestävän kehityksen tavoitteet ovat jo osa luovien alojen toimintaympäristöä. Esimerkiksi julkinen tuki ja rahoituksen myöntäminen noudattavat moninaisia kestävyyskriteerejä. Rahoittaja tarkastelee yrityksiä kahdesta näkökulmasta: talousriskien toteutumisen todennäköisyys ja kestävyydestä tavoiteltavat taloudelliset hyödyt (Business Finland 2022).

Lopuksi vastuullisuuden vaatimukset jalkautuvat kaiken kokoisiin yrityksiin. Ne yritykset, jotka nyt nostavat vastuullisuuden osaksi liiketoimintastrategiaansa, ovat tulevaisuuden voittajia.

EU:n komissio julkaisi 2022 kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan viitekehysten ja asetusehdotuksen ESPR (Proposal for Ecodesign for Sustainable Products Regulation). Tuotteiden ympäristökestävyyskriteerit ovat asetuksen keskeistä sisältöä, ja toteutuessaan ne tulisivat koskettamaan hyvin laajaa tuotevalikoimaa. Ekosuunnitteluvaatimusten lisäksi ESPR -asetusehdotus sisältää seuraavia asioita:

- digitaalinen tuotepassi
- myymättömien tuotteiden hävityskielto ja raportointivelvoite, sekä
- pakolliset vaatimukset vihreille julkisille hankinnoille.

Lisämateriaalit:

[Kilpailukykyä muotoilusta](https://www.designforum.fi/kilpailukyky-muotoilusta)

(<https://www.designforum.fi/kilpailukyky-muotoilusta>)

[Euroopan komissio: Kestävien tuotteiden ekologisista suunnittelua koskeva asetusehdotus](https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-ecodesign-sustainable-products-regulation_en)

(https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-ecodesign-sustainable-products-regulation_en)

[Digitaalinen tuotepassi lisää tuotetiedon läpinäkyvyyttä ja edistää kiertotaloutta](https://www.stjm.fi/uutiset/digitaalinen-tuotepassi-lisaa-tuotetiedon-lapinakyvytta-ja-edistaa-kiertotaloutta)

(<https://www.stjm.fi/uutiset/digitaalinen-tuotepassi-lisaa-tuotetiedon-lapinakyvytta-ja-edistaa-kiertotaloutta>)

Kilpailuetua kestävästä liiketoimintamalleista

Kun vastuullisuustyö on linjattu kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti, on myös helpompi arvioida yrityksen liiketoiminnan kokonaisvaikutuksia, sekä positiivisia että negatiivisia. Liiketoiminnan kannalta tämä vähentää riskejä sekä edistää innovaatioita ja auttaa löytämään uusia liiketoimintamahdollisuuksia, jotka aidosti vastaavat yhteiskunnan tarpeisiin (Global Compact 2023).

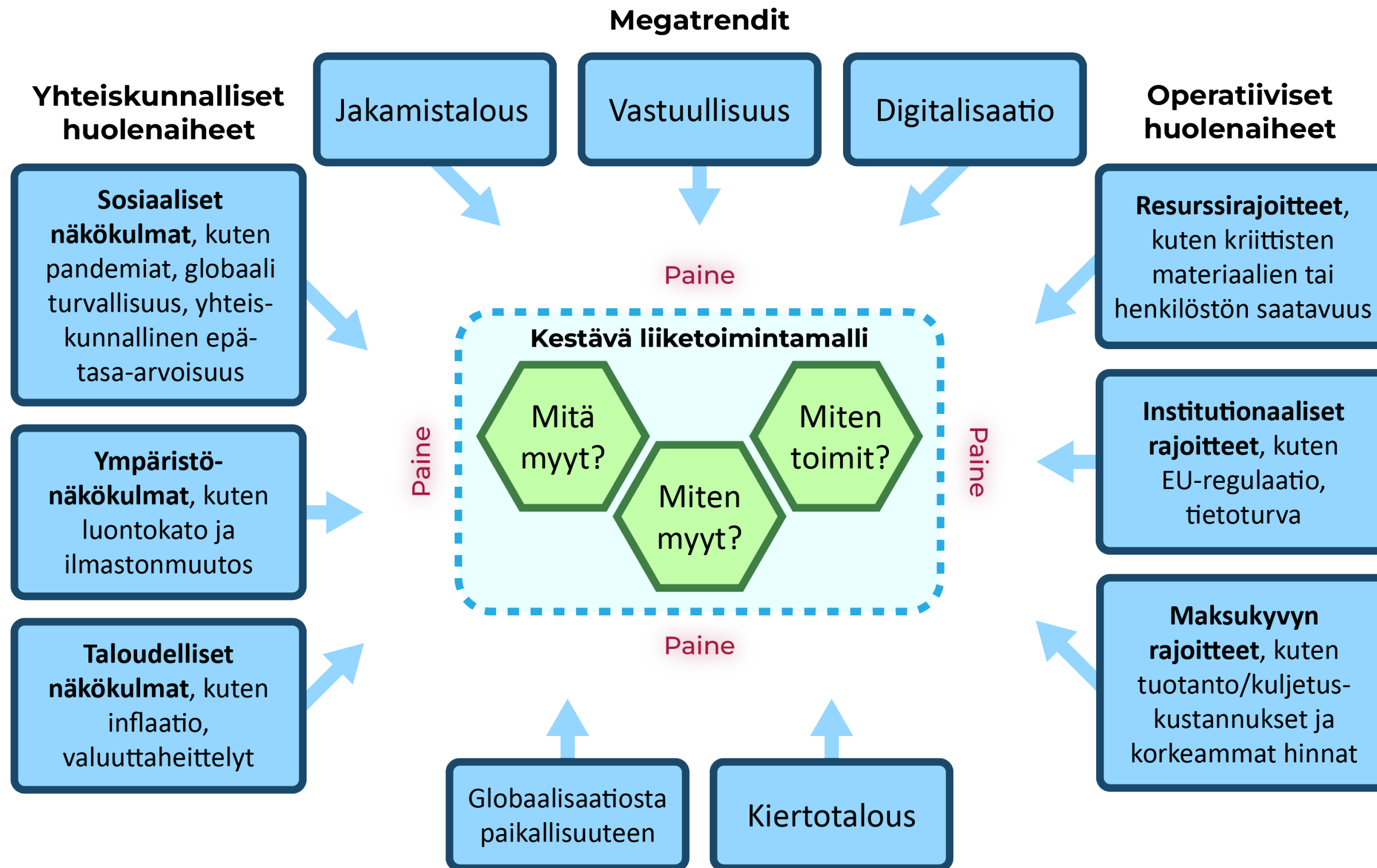
Toistaiseksi vastuullisuudella on vielä mahdollisuus erottua ja luoda yritykselle kilpailuetua, mutta sääntely pitää huolen tilanteen tasoittumisesta asettamalla yrityksille minimivaatimuksia. Kun vastuullisuudesta tulee erottamaton osa yrityksen liiketoimintaympäristöä, on järkevää arvioida oman liiketoimintamallin kestävyttä ja kilpailukykyä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Vastuullisuudesta on monia hyötyjä:

- Liiketoimintariskit pienenevät, kun yritys huomioi nopeasti muuttuvan toimintaympäristön vaikutukset
- Parhaiden osaajien houkuttelu on helpompaa
- Vastuullinen tarjoama auttaa palvelemaan asiakkaita paremmin ja ylläpitämään kilpailukykyä markkinoilla

Vastuullisuuden lisäksi myös kestävä liiketoimintamallin määritelmä kehittyy koko ajan. Bocken (2014) mukaan kestävällä liiketoiminnalla tarkoitetaan yritystoimintaa, jossa arvonluonti luo positiivista tai vähentää merkittävästi negatiivista vaikutusta ympäristöön tai yhteiskuntaan. Tämä edellyttää vastuullisuuden huomioimista kaikilla liiketoiminnan tasoilla. Kuvaan 1 on havainnollistettu yrityksen liiketoimintamalliin kohdistuvat paineet ja tarve peilata liiketoimintamallin kestävyttä näistä näkökulmista.

Kuva 1: Kestäviin liiketoimintamalleihin kohdistuvat paineet (Soveltaen Business Finland, Levanen, Hossain ja Wienenga)

Yrityksen liiketoiminnan kokonaisvaikutukset ovat siis keskeisiä kestävyyttä arvioitaessa. Taustalla tulisi olla uudistava ajattelu-tapa: haittojen minimoinnin sijaan meidän tulisi harjoittaa edistyneempää ajattelua, joka pyrkii luomaan sosiaalisille ja ympäristöjärjestelmille mahdollisuudet elpyä ja kukoistaa (FIBS 2022).

Uudistavaa ajattelua tukee positiivisen kädenjäljen konsepti. Jalanjälki kuvaa tuotejärjestelmän koko elinkaaren aikana syntyneitä negatiivisia ympäristövaikutuksia, ja kädenjälki puolestaan kuvaa organisaation aikaansaamia ympäristöhyötyjä. Positiivinen kädenjälki voidaan saavuttaa tarjoamalla tuote tai palvelu, joka pienentää muiden, esimerkiksi asiakkaiden jalanjälkeä. Tavoitteena on siis minimoida jalanjälki ja maksimoida kädenjälki (Lakanen 2023).

*"Liiketoiminnan pitää kannattaa ilman luonnonvarojen ylikulutusta."
– Liisa Rohweder, WWF Suomen pääsihteeri*

Siirtymä kiertotalouteen tarkoittaa uutta tapaa ajatella ja on keskeinen osa vihreää siirtymää ja kestäviä liiketoimintamalleja. Kiertotalous on talousmalli, mutta liiketoiminnan näkökulmasta yritysten tulisi omaksua kiertotalouden mukaisen suunnittelun (circular design) periaatteet. Kyse on sekä tavasta, jolla tuotteita tai palveluita tulisi suunnitella, että ansaintalogiikasta. Kiertotalouden mukaista suunnittelua ohjaa kaksi periaatetta:

1. Suunnittelun tulee perustua systeemiajatteluun: tuote- ja palvelusuunnittelun ohella huomioon otetaan tuotteen tai palvelun ympärillä oleva systeemi, esimerkiksi yrityksen toiminnot ja liiketoimintamalli, toimitusketju, asiakaskokemus ja brändi. Näin varmistetaan, että systeemitason ratkaisut tukevat kiertotalouden mukaisesti suunniteltua tuotetta tai palvelua.
2. Tavoitteena on pitää raaka-aineet tai tuotteen kierrossa niin, että niiden arvo säilyy mahdollisimman pitkään (Circular Design Suomi 2023).

Kiertotalouden liiketoimintamalleja on viisi (kiertävät raaka-aineet, jakamislustat, tuote palveluna, elinkaaren pidentäminen ja resurssien talteenotto) ja niihin voit tutustua tarkemmin lisämateriaalien kautta. Sitran (2022) mukaan kiertotalouden liiketoimintamallit voivat lisätä liiketoiminnan tuoton jopa seitsemänkertaiseksi lineaarisiin liiketoimintamalleihin verrattuna. Erityisesti luovien lisäarvoa tuottavien palveluiden, kuten muotoilun, avulla yritykset voivat löytää uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Tämä edellyttää ymmärrystä systeemitason muutoksesta. Markkinointipalvelut puolestaan voivat auttaa uusien kiertotalouden mukaisten tuotteiden palveluiden kaupallistamisessa.

Systemiajattelu on keino ymmärtää ilmiöiden ominaisuuksia, kokonaisuuksia ja niiden välisiä suhteita. Tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva, jossa systeemi on enemmän kuin osiensa summa. Kun esimerkiksi luovien alojen toimijat ovat kokoontuneet yhteisen teeman ympärille, keskiössä tulisi olla yhteistyön, tiedonkulun sekä yhteisen suunnan ymmärtäminen oman toiminnan kehittämisen sijaan (Lahtela 2020; Stroh 2015).

Lisämateriaalit:

[Sitran ”Kestävä kasvu kiertotalouden liiketoimintamalleista” -käsikirjasta yrityksille](https://www.sitra.fi/app/uploads/2022/02/kestavaa-kasvua-kiertotalouden-liiketoimintamalleista-2-1.pdf)

(<https://www.sitra.fi/app/uploads/2022/02/kestavaa-kasvua-kiertotalouden-liiketoimintamalleista-2-1.pdf>)

[Sitran Kiertotalouden kiinnostavimmat 2.1 -listaus \(suomalaisia kiertotalouden edelläkävijäyrityksiä\)](https://www.sitra.fi/hankkeet/kiertotalouden-kiinnostavimmat)

(<https://www.sitra.fi/hankkeet/kiertotalouden-kiinnostavimmat>)

[Sitran julkaisu: Kiertotalouden innovaatiot ja ekologinen suunnittelu tekstiilialalla](https://www.sitra.fi/julkaisut/kiertotalouden-innovaatiot-ja-ekologinen-suunnittelu-tekstiilialalla)

(<https://www.sitra.fi/julkaisut/kiertotalouden-innovaatiot-ja-ekologinen-suunnittelu-tekstiilialalla>)

[Circular Design Suomi / Kiertotalous Suomi: Podcastit](https://circulardesignsuomi.kiertotaloussuomi.fi/podcastit)

(<https://circulardesignsuomi.kiertotaloussuomi.fi/podcastit>)

[Sitran kestävän elämäntavat motivaatioprofiilit](https://www.sitra.fi/julkaisut/kestavan-elamantavan-motivaatioprofiilit)

(<https://www.sitra.fi/julkaisut/kestavan-elamantavan-motivaatioprofiilit>)

Osa IV: Vastuullisuusohjelman rakentaminen

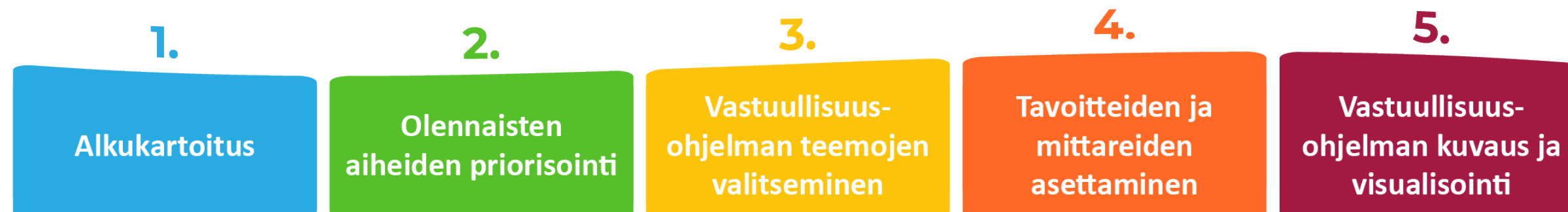
Tähän asti olemme luoneet ymmärrystä vastuullisuudesta, nopeasti kehittyvästä sääntelystä sekä mahdollisuuksista luoda kilpailuetua. Seuraavaksi syvennämme tietoa ja viemme sitä käytäntöön: pääset rakentamaan yrityksesi oman vastuullisuusohjelman, joka toimii myös vastuullisuusviestinnän pohjana.

Vastuullisuusohjelma avaa yrityksen toiminnan tarkoitusta ja vaikutusta sekä suhdetta ekologiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen kestävytyteen. Siinä on määritelty kunkin ulottuvuuden osalta toiminnan tärkeimmät näkökulmat ja asetettu tavoitteita sille, kuinka näiden näkökulmien kehittymistä seurataan.

Vastuullisuusohjelman teemoiksi valitaan ne olennaiset aiheet, jotka yritys tai sen sidosryhmät näkevät merkittävimmiksi. Olennaisuutta voidaan arvioida kolmen linssin kautta:

1. Millaisia vaikutuksia (positiivisia tai negatiivisia) yritykselläsi on toimintaympäristöönsä? Eli ihmisiin, ympäristöön ja talouteen.
2. Mistä syntyvät suurimmat vaikutukset? Mihin yrityksesi voi vaikuttaa?
3. Miten suuret globaalit haasteet tulevat vaikuttamaan yritykseesi? Jos riskit liiketoiminnalle ovat mahdollisesti merkittäviä, miten pyrit hallitsemaan niitä?

Prosessi vastuullisuusohjelman rakentamiseksi on seuraava:

Tehtävä 1

Mitä opit tutustumalla muiden yritysten vastuullisuusohjelmiin? Mitä eroavaisuuksia tai yhtäläisyyksiä löysit? Oliko jotain, mistä pidit erityisesti tai minkä koit haastavaksi? Millaisia arvoja tunnistit yritysten vastuullisuus-ohjelmien pohjalta? Ovatko ne sellaisia, joihin itse samaistut? **Kirjoita muistiin.**

Ennen kuin aloitat oman vastuullisuusohjelman rakentamisen, tutustu lisämateriaaleihin ja inspiroidu muiden vastuullisuustyöstä.

Tapahtumat & elämykset:

Messukeskus (blogi): Vastuullisuus on tapahtumamarkkinoinnin kuumin trendi

(<https://blogi.messukeskus.com/vastuullisuus-on-tapahtumamarkkinoinnin-kuumin-trendi>)

Oulun kaupunki: Tapahtumajärjestäjän opas

(<https://www.ouka.fi/oulu/tapahtumat/ymparistovastuu>)

Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä tapahtuma-alalla

(<https://ekokompassi.fi/ymparistojarjestelma>)

Case: Arctic Design Week / Vastuullisuus ohjelmasuunnittelussa

(<https://www.arcticdesignweek.fi/arctic-design-week/vastuullisuus/vastuullisuus-ohjelmasuunnittelussa>)

Ruisrockin vastuullisuusohjelma

(<https://ruisrock.fi/ruisrock/vastuullisuusohjelma>)

Flow-festivaalien "Sustainable flow" -vastuullisuusohjelma

(<https://www.flowfestival.com/flow-festival/sustainable-flow>)

Vastuullisuus EMMA-museossa

(<https://emmamuseum.fi/tietoa-emmasta-2/vastuullisuus-emmassa>)

Luovat palvelut:

Suomen tekstiili ja muoti ry: Vastuullisuus ja kiertotalous

(<https://www.stjm.fi/palvelut-ja-tietoa-yrityksille/vastuullisuuspalvelut>)

KL: Vaateteollisuuden ympäristövaikutukset

(<https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/vastuullisesti-vaateostoksilla-vaateteollisuus>)

Clean Creatives – Markkinointiviestinnän ammattilaisten yhteinen aloite alan vastuullisuuden kirittämiseksi

(<https://cleancreatives.org>)

ATL: Ympäristökestävä suunnittelu / Vastuullisuusopas

(<https://www.atl.fi/jasenpalvelut-jasenille/vastuullisuusopas/ymparistokestava-suunnittelu>)

Savonia: Vihreämpää tulevaisuutta rakentamassa (rakennettu ympäristö)

(<https://www.savonia.fi/artikkelit/savonia-artikkeli-vihreampaa-tulevaisuutta-rakentamassa>)

Savonia-artikkeli: Pienen tekstiili- ja muotialan yrityksen askelia kohti digitaalisuutta

(<https://www.savonia.fi/artikkelit/savonia-artikkeli-pienen-tekstiili-ja-muotialan-yrityksen-askelia-kohti-digitaalisuutta>)

Monistettavat sisällöt:

BF: AV-alan kasvusopimus

(<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/ohjelmat/luovien-alojen-kasvusopimus>)

Suomen elokuvasäätiö SES: Vastuullisuus elokuva-alalla

(<https://www.ses.fi/tietoa-elokuva-alasta/vastuullisuus>)

Creative Finland (2022): ”Miten Suomesta tehdään maailman vastuullisin AV-alan tuotantomaa”

(<https://www.creativefinland.fi/post/miten-suomesta-tehdään-maailman-vastuullisin-av-alan-tuotantomaa>)

Musiikin tuottajien vastuullisuustyökalu

(<https://app.elma.live/roadmap/start>)

Teme: Albert-ympäristöjärjestelmä tuotantoyhtiöissä

(<https://www.teme.fi/fi/meteli/albert-ymparistojarjestelma-mittaa-elokuva-ja-av-alan-kestavyytta>)

Vaihe 1: Alkukartoitus

Jokainen yritys päättää, mitä vastuullisuus tarkoittaa yrityksen toiminnassa ja miten sitä edistetään – ei ole yhtä ainoaa oikeaa lähestymistapaa. Vastuullisuus on kuitenkin tulevaisuuden toimintaedellytys, joten pienyrittäjälläkin olisi hyvä olla vastaukset seuraaviin:

- Millaisia vaikutuksia (positiivisia ja negatiivisia) yritykselläsi on omaan toimintaympäristöön eli ihmisiin, ympäristöön ja yhteiskuntaan?
- Miten haitallisia vaikutuksia pienennetään ja hyviä vaikutuksia kasvatetaan?
- Miten suuret globaalit haasteet, kuten ilmastokriisi ja luontokato, tulevat muuttamaan yrityksesi toimintakenttää ja miten tunnistettuja riskejä hallitaan?
- Miten viestit yrityksesi vastuullisuudesta tehokkaasti?

Sen lisäksi, että yritysten on tarkasteltava oman toimintansa vaikutuksia vastuullisuuden ulottuvuuksien kautta (ks. taulukko 1), lisääntyvä sääntely pakottaa yritykset huomioimaan myös suurien globaalien haasteiden vaikutukset toimintaympäristöön. Yritysvastuun kielellä tätä kutsutaan kaksoisolennaisuudeksi. Se on erinomainen vastuullisuustyön perusta ja auttaa keskittämään yrityksen voimavarat niihin osa-alueisiin, joilla yrityksellä on eniten vaikuttavuutta.

Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys ovat monin eri tavoin kytköksissä toisiinsa. Elämä maapallon kantokyvyn rajoissa edellyttää, että nämä ulottuvuudet eivät vaaranna toistensa hyvinvointia. Siksi keskinäisriippuvuuksien tunnistaminen on kestävä kehityksen kannalta tärkeää (Kestävä kehitys 2023).

Tehtävä 2: Megatrendien vaikutus yrityksen toimintaympäristöön

Megatrendit ovat globaaleja kehityssuuntia. Tutustu Sitran [Megatrendikortteihin](#). Mitkä niistä ovat mielestäsi nyt tai tulevaisuudessa oman yrityksesi toiminnan kannalta keskeisimpiä haasteita tai mahdollisuuksia? **Valitse viisi (5) tärkeintä.**

Miltä yrityksesi tulevaisuus näyttää vuonna 2030 valitsemiesi megatrendien näkökulmasta? Entä vuonna 2050? Kirjaa ylös riskit ja mahdollisuudet valittujen megatrendien osalta. Miten nämä tulisi huomioida yrityksesi toiminnassa? **Kirjaa ylös työpohjaan.**

Tehtävä 3: Merkityksellisyys ja Agenda2030

Kirjoita aluksi paperille työpäivästä viime vuoden aikana, joka on ollut sinulle erityisen merkityksellinen. Vastaa kirjoituksessasi esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä sinä teit?
- Mitä merkitystä sillä oli?
- Kenen ongelma ratkesi?
- Millaisia arvoja tehtävä palveli?

Seuraavaksi pohdi yrityksesi toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Kirjaa ylös, miksi ja ketä varten yrityksesi on olemassa. Kenen ongelmia ratkaisette?

Sen jälkeen, tutustu tarkemmin YK:n [kestävän kehityksen tavoitteisiin](#) eli globaaliin Agenda2030 -ohjelmaan. Mieti, mihin näistä tavoitteista yrityksesi voi vaikuttaa eniten.

Kirjaa ylös.

Kuvittele tulevaisuus, jossa kestävän kehityksen tavoite on saavutettu. Miten yrityksesi on myötävaikuttanut tavoitteen saavuttamiseen, ja minkälaisia toimia se on teiltä edellyttänyt?

Tehtävä 4: Yrityksen vaikutukset ja olennaiset aiheet

Tarkastele toimintaanne ekologisen kestävyuden näkökulmasta. Minkälaisia ympäristövaikutuksia toiminnallanne on? Jos teillä on omat toimitilat tai hallinnoitte muita rakennuksia, miettikää vaikutuksia niiden osalta. Jos järjestätte tilaisuuksia tai koulutuksia, miettikää myös niiden vaikutuksia. Mihin näistä näkökulmista voitte suoraan itse vaikuttaa ja miten?

Kirjaa työpohjaan eri näkökulmia.

Tarkastele toimintaanne sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta: miten toimintanne vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin? Voitte aloittaa määrittelemällä teille tärkeimmät sidosryhmät. Miten vaikutatte näiden sidosryhmien hyvinvointiin? Miten toiminnassanne näkyvät ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja kulttuurinen moninaisuus?

Käy läpi työpohja 1:n esimerkit, täydennä oman yrityksesi näkökulmasta ja lopuksi valitse vastuullisuusohjelmaan olennaisimmat.

Tarkastelkaa toimintanne taloudellista kestävyyttä. Mitä yrityksen säännöissä sanotaan taloudenhoidosta? Miten olette huolehtineet hyvän hallintotavan toteutumisesta?

Kirjaa työpohjaan eri näkökulmia.

Työpohja 1: Olennaisten aiheiden kartoitus

Ohjeet: Käy läpi lista yleisimmistä olennaisista aiheista ja mieti mitä toimenpiteitä yrityksesi on tehnyt niihin liittyen. Voit täydentää työpohjia valitsemalla kirjoitusalueen aktiiviseksi ja kirjoittaen vastauksen liiketoimintasi näkökulmasta (sekä negatiivisia että positiivisia vaikutuksia). Jos haluat vastausten säilyvän, **muista lopuksi tallentaa tämä opas itsellesi!**

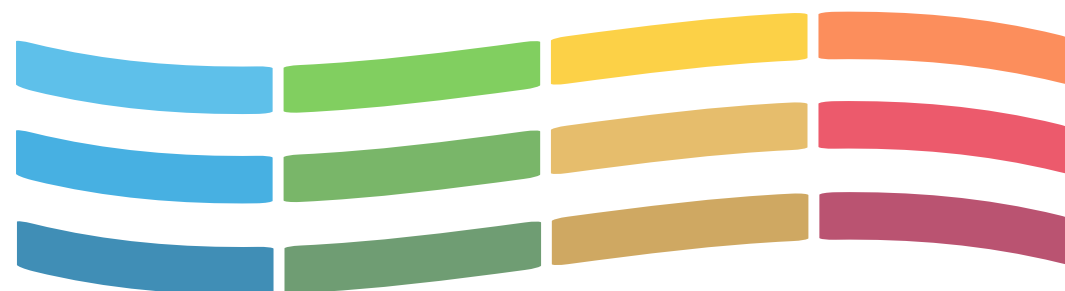
Arvioi näkökulmia seuraavasti: Kuinka keskeinen näkökulma on yritykseni liiketoiminnan näkökulmasta? Onko merkitys matala, keskitasoa vai korkea?

	Näkökulma	Kysymys	Toimenpiteet: Ei mitään, jonkin verran, paljon	Vaikutus yritykseen/yritykselle (matala, keskitasoa, korkea)
Ympäristö- vastuu	Kierrätetyt raaka-aineet/ materiaalit	Käytättekö kierrätettyjä materiaaleja liiketoiminnassanne? Esimerkiksi paperi, pahvi, tekstiilit, tuotteet.		
	Materiaalien määrä	Kuinka paljon liiketoimintanne käyttää erilaisia luonnon raaka-aineita? Esimerkiksi pakkaukset, paperi, tuotantomateriaalit.		
	Myytyjen tuotteiden raaka-aineet ja alkuperä	Kuinka hyvin pystyt varmistamaan, että liiketoiminnassasi käytetään vastuullisesti tuotettuja tuotteita tai palveluita?		
	Energialähteet ja -tehokkuus	Mitä energialähteitä yrityksesi käyttää ja oletko harkinnut keinoja kehittää energia- tehokkuutta tai mahdollisuuksia suosia uusiutuvia energialähteitä?		
	Palautuksien määrä	Paljonko teille tulee tuotepalautuksia? Mitä niille tehdään? Millaisia negatiivista tai positiivisia vaikutuksia palautuksilla on?		
	Jätteet	Kuinka paljon yrityksesi tuottaa jätettä?		
	Suorat päästöt - Scope 1	Oletko selvittänyt yrityksesi suoraan tuottamat päästöt? Nämä syntyvät yrityksen operatiivisesta liiketoiminnasta ja niihin yritys voi vaikuttaa suoraan.		
	Epäsuorat päästöt - Scope 2	Oletko selvittänyt yrityksesi epäsuorat päästöt? Näitä syntyy esimerkiksi energian käytöstä, lämmityksestä, viilennyksestä jne.		
	Epäsuorat päästöt - Scope 3	Oletko selvittänyt muita epäsuoria päästöjä? Näitä syntyy esimerkiksi myytyjen tuotteiden loppukäytöstä (omien tai asiakkaiden) ja tavaroiden ja palveluiden hankinnasta.		
	Muovijätteen määrä	Oletko arvioinut paljonko liiketoimintasi tuottaa muovijätettä? Jätettä voi syntyä esimerkiksi toimitiloissa, kuljetuksessa, tilaisuuksissa ja tapahtumissa.		
	Tuotteiden ja palveluiden elinkaari	Onko tuottamallanne tuotteella pitkä elinkaari? Oletko tehnyt tuotteen tai palvelun elinkaaresta arvion? Voitko vaikuttaa elinkaaren pituuteen?		
	Sertifikaatit ja merkit / Viherpesun riski	Miten liiketoiminnan tai tuotteen vastuullisuus todennetaan? Luottaako yleisö tai asiakkaat vastuullisuuteen?		
	Vastuullisuusraportointi	Kuinka paljon yritys näkee vaivaa vastuullisuusraportointiin?		
	Koulutusta ja viestintää ympäristöaiheista	Näkyvätkö ympäristöaiheet yrityksessä esimerkiksi koulutuksessa tai viestinnässä?		
Sakot rikkeistä	Oletko koskaan saanut sakkoja ympäristölainsäädön noudattamatta jättämisestä?			

	Näkökulma	Kysymys	Toimenpiteet: Ei mitään, jonkin verran, paljon	Vaikutus yritykseen/yritykselle (matala, keskitasoa, korkea)
Sosiaalinen ja kulttuurinen vastuu	Henkilöstön vaihtuvuus	Oletko arvioinut yrityksesi henkilöstön vaihtuvuusastetta tai lähteneiden työntekijöiden määrän suhdetta niihin, jotka ovat jääneet yritykseen töihin?		
	Tutkimus tai tilastot henkilöstön työtyytyväisyydestä	Seuraatteko henkilöstön työtyytyväisyyttä? Miten työtyytyväisyyttä pyritään vahvistamaan?		
	Tunnistetut työtapaturmariskit	Oletko tunnistanut työhön liittyviä ammattiriskejä?		
	Työtapaturmien määrä	Oletko arvioinut työtapaturmien määrää? Oletko arvioinut minkä tyyppisiä työtapaturmia töissä tapahtuu?		
	Henkilöstön osaaminen ja kehittyminen	Kuinka monen työntekijän kanssa käydään säännöllisiä kehityskeskusteluita? Arvioi prosenttiosuutena.		
	Henkilöstön koulutus	Saako henkilöstö koulutusta? Jos kyllä, kuinka usein? Kuinka monta tuntia vuodessa?		
	Työterveys, -hyvinvointi ja -turvallisuus	Millaisia terveys- ja hyvinvointipalveluita tarjoat henkilöstölle? Miten työturvallisuudesta huolehditaan?		
	Naisten ja vähemmistöjen osuus henkilöstöstä	Mikä on naisten ja vähemmistöjen prosenttiosuus yrityksesi henkilöstöstä?		
	Monimuotoisuus ja kaikkien oikeuksien tukeminen	Onko monimuotoisuus ja yhdenvertaisuus otettu osaksi yrityksen toimintatapaa?		
	Riskiarviointi (terveys, turvallisuus, laatu)	Oletko kartoittanut ja arvioinut millaisia merkittäviä riskejä yrityksesi liiketoimintaan ja henkilöstöön liittyy?		
	Henkilöstön palkitseminen	Millaisia taloudellisia ja ei-taloudellisia kannustimia tarjoat henkilöstöllesi, ja miten nämä vaikuttavat henkilöstön hyvinvointiin, sitoutumiseen tai tuottavuuteen?		
	Lainsäädäntö henkilötietojen hallinnoinnista	Ovatko yrityksesi keräämät ja säilyttämät henkilötiedot EU:n GDPR-säännöksen mukaisesti säilötty ja suojattu?		
	Asiakastietojen hallinnointi	Kuka hallinnoi asiakastietojasi? Miten yrityksesi hallinnoi asiakastietoja?		
	Kumppanien toimintaperiaatteet ja niiden dokumentointi	Oletko dokumentoinut kumppaniesi toimintaperiaatteet sosiaalisiin ja ympäristöhaasteisiin liittyen?		
	Tuotteiden ja palveluiden terveys ja turvallisuus	Oletko arvioinut millaisia terveys- ja turvallisuusvaikutuksia tuotteillanne tai palveluillanne on? Miten niitä voisi kehittää?		
	Tuotteen tai palvelun laatu ennen määrää	Korostaako yrityksesi tuotteiden tai palveluiden laatua määrän sijaan? Jos kyllä, miten?		
	Asiakaspalautteiden käsittely	Kuinka asiakaskeskeisesti palautteet - tarjoatteko mahdollisuuden saada hyvityksen tai tuotteen korjausta?		
	Kestävä ja turvallinen asuin-ympäristö	Edistäkö yrityksesi toimintaympäristönsä kestävyttä, turvallisuutta sekä asukkaiden osallisuutta elinympäristönsä kehittämiseen?		

	Näkökulma	Kysymys	Toimenpiteet: Ei mitään, jonkin verran, paljon	Vaikutus yritykseen/yritykselle (matala, keskitasoa, korkea)
Taloudellinen vastuu	Yhteisöverojen määrä	Kuinka paljon yrityksesi maksoi yhteisöveroa viime vuonna?		
	Voitto/tappio ennen veroja	Paljonko yrityksesi tuotti voittoa tai tappiota viime vuonna ennen verojen maksua?		
	Liikevaihto	Mikä oli yrityksesi liikevaihto viime vuonna?		
	Verojalanjälki	Missä maassa yritys on verovelvollinen? Paljonko yrityksesi maksoi veroja viime vuonna?		
	Paikallisten liikekumppanien määrä	Mikä on paikallisten toimittajien osuus kaikista toimintamaasi liikekumppaneista?		
	Työllistäminen	Työllistätkö ihmisiä ja luotko liiketoiminnallasi hyvinvointia niin hyvin kuin voit?		
	Sisäinen ja ulkoinen kirjanpito	Oletko läpinäkyvä yrityksesi tuloslaskelmasta henkilöstölle, osakkeenomistajille ja muille sidosryhmille? Onko yrityksellä käytössä kaksinkertainen kirjanpito? Miten kirjanpidon oikeellisuus varmennetaan, esimerkiksi hyödyntääkö yritys ulkopuolista kirjanpitäjää ja tilintarkastajaa?		
	Kestävä kasvu	Onko yritykselläsi budjetti ja suunnitelma kasvuinvestoinneille? Onko niissä huomioitu kestävyysnäkökulmat (taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja ympäristövastuu)?		
	Yhdenvertainen palkitseminen	Miten yrityksesi edistää palkkatasa-arvoa? Onko yritykselläsi esimerkiksi määriteltä yhdenvertaiset palkitsemisperiaatteet? Harjoitatteko palkka-avoimuutta?		
	Harjoittelijoiden työllistäminen	Minkälaiset periaatteet yritykselläsi on harjoittelijoiden palkkaamiseen? Miten työssäoppimista tuetaan?		
	Hyväntekeväisyys	Tekeekö yritys lahjoituksia yhteiskunnallisiin kohteisiin? Onko tälle olemassa suunnitelma?		

Lähde: Soveltaen ja suomennettu alkup. Business Finland. 2022. Sustainability Playbook for Digital Commerce SMEs.

Vaihe 2: Vastuullisuusohjelman kuvaus ja teemat

Vastuullisuusohjelman rakentaminen alkaa ensimmäiseen työpohjaan kirjattujen näkökulmien priorisoimisella: tarkoitus on valita edistettäväksi ne näkökulmat, joissa yrityksen vaikuttavuus on suurin. Vastuullisuus on jatkuva prosessi, ja sen täytyy olla tavoitteellista.

Tehtävä 5: Tavoitteiden ja mittareiden asettaminen

Aseta vähintään yksi tavoite jokaiseen vastuullisuusteemaan. Halutessasi voit käyttää työskentelyssä [SMART-mallia](#). Esimerkkejä kestäväen kehityksen indikaattoreista löytyy myös [Tilastokeskuksen](#) sivuilta.

Testaa tavoitteita seuraavasti:

Onko tavoite sellainen,

- josta haluaisit kertoa ylpeänä kanta-asiakkaallesi,
- mistä kertomalla voisit tavoitella uutta kiinnostavaa asiakasta,
- minkä voisit perustella yrittäjien kokouksessa tai yhteistyökumppanillesi ja
- mistä tuntuisi hyvältä kertoa parhaalle ystävällesi/puolisolle/lapsellesi?

Kun voit vastata "kyllä" kohtiin a–d, olet lähellä arvojesi mukaisia tavoitteita.

Työpohja 2: Vastuullisuusohjelman kuvaus ja teemat

Vastuullisuuden merkitys <i>Mitä vastuullisuus tarkoittaa yrityksellemme?</i>	Olellaiset näkökulmat <i>Kirjaa työpohjasta olellisimmat näkökulmat (merkitys korkea). Ryhmittele näkökulmat teemoiksi vastuullisuusohjelmaa varten.</i>	Arvot ja toimintaperiaatteet <i>Mitkä arvot ohjaavat vastuullisuusajatteluamme ja toimintaamme?</i>
Kuvaus toimintaympäristöstä ja vaikutuksista	Vaikutukset <i>Miten yrityksemme vaikuttaa ympäristöönsä ja miten ympäristö vaikuttaa meihin?</i>	Tärkeimmät megatrendit <i>Mitkä megatrendit muovaavat toimintaympäristöämme ja miten?</i>
Vastuullisuusohjelma ja teemat	Pääteemat ja valintaperusteet <i>Kirjoita alle mitkä ovat ohjelman pääteemat jokaisen vastuullisuuden ulottuvuuden osalta ja kerro miksi ne on valittu?</i>	Kestävän kehityksen tavoitteet <i>Mitä kestävän kehityksen tavoitteita edistämme?</i>
	Ympäristövastuu: Sosiaalinen ja kulttuurinen vastuu: Taloudellinen vastuu:	

Työpohja 3: Tavoitteet ja mittarit

Miten vastuullisuustyön edistymistä seurataan (mittarit ja vastuut)?

Ympäristövastuu

Teema:

Tavoite:

Mittari:

Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi:

Sosiaalinen ja kulttuurinen vastuu

Teema:

Tavoite:

Mittari:

Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi:

Taloudellinen vastuu

Teema:

Tavoite:

Mittari:

Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi:

Kestävän kehityksen viitekehys yritys vastuulle

UN Global Compact on maailman suurin yritys vastuualoite ja tarjoaa vankan tukipilarin jokaisen yrityksen vastuullisuustyölle. Aloitteeseen sitoutuneet organisaatiot sitoutuvat omaksumaan, tukemaan ja toteuttamaan omassa vaikutuspiirissään ihmisoikeuksiin, työelämän periaatteisiin, ympäristöön ja korruption vastaiseen toimintaan liittyviä perusarvoja. UN Global Compactin kymmenen periaatetta ohjaavat yrityksiä ymmärtämään miten toimia vastuullisesti. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (SDG) puolestaan kertovat mitä yrityksen toiminnalla tulisi pyrkiä saavuttamaan kestävän tulevaisuuden edistämiseksi (Global Compact 2023).

Yritys, joka toimii Global Compactin kymmenen periaatteen mukaisesti edistää myös YK:n Agenda 2030 -ohjelmaa ja kestävän kehityksen tavoitteita monilta osin.

Maaliskuusta 2023 lähtien UN Global Compact on tarjonnut jäsenilleen myös uudenlaisen raportointityökalun. Vastaamalla 60 kysymykseen yritykset saavat kuvauksen liiketoimintansa vastuullisuuden tasosta ja sen edistämisestä. Raportti on pienyrittäjälle yksi vaihtoehto, jolla vastata arvoketjujen kautta valuvaan raportointipaineeseen kootusti.

Lisämateriaalit:

[Tutustu UN Global Compact:n kymmeneen periaatteeseen](https://www.globalcompact.fi/kymmenen-periaatetta)

(<https://www.globalcompact.fi/kymmenen-periaatetta>)

Päätössanat

Onneksi olkoon, olet nyt aloittanut yrityksesi vastuullisuustyön. Toivomme, että tämä opas työpohjineen kulkee vastuullisuustyösi mukana vielä vuosia eteenpäin.

Voit palata syventämään vastuullisuusstrategiaasi ja vastuullisuusohjelmasi toimenpiteitä esimerkiksi vuosittain. Ota rutiiniksi tarkastella asetettujen tavoitteiden edistymistä neljännesvuosittain ja toteumaa vuoden päätteeksi.

Muista, että vastuullisuus on prosessi – ei sen enempää eikä vähempää. Siihen kuuluu niin epäröinti kuin onnistumisetkin. Ota niistä opiksi ja kysy itseltäsi pitkin matkaa: mitä tästä aiheesta jo tiedetään? Mitä emme vielä tiedä? Pyri konkretisoimaan vastaukset kysymyksiisi.

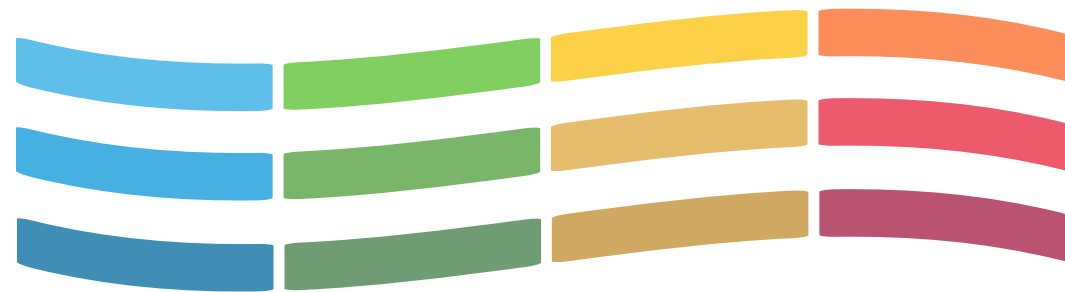
Läpinäkyvyys on vastuullisuuden paras ystävä – sekä mokat että työn takkuaminen ovat yhtä tärkeä osa prosessia ja viestintää kuin onnistumisetkin. Toki toivotamme matkalle myötätuulta ja paljon onnistumisia. Muistathan myös juhlia tavoitteiden saavuttamista!

Ennen kaikkea, pidä mielessä syyt, joiden vuoksi matkaa tehdään. Millaista alasi tulevaisuutta haluat olla mukana rakentamassa jo tänään?

Näillä pääset alkuun ja eteenpäin:

- Tärkeintä on, että aloitat. Omien vaikutuksien tunnistaminen on erinomainen pohja vastuullisuustyölle, koska tiedät mihin keskittyä.
- Jos priorisointi on vaikeaa, keskity ensin ilmastotoimiin. Esimerkiksi omien päästöjen laskemisen voi aloittaa päivittämällä sähkösopimuksen uusiutuvaan energiaan.
- Kun resurssit ovat rajalliset, keskity vain siihen millä on suurin vaikutus – jätä ”piipertäminen” suosiolla pois.
- Keskity vastuullisuustoimiin, jotka tuovat yrityksellesi rahaa ja parantavat kannattavuutta. Mieti mitkä toimet auttavat yritystäsi erottumaan kilpailijoista ja palvelemaan paremmin asiakkaitasi. Pyydä palautetta suoraan asiakkailtasi – säästät aikaa, kun sinun ei tarvitse arvailla heidän toiveitaan ja odotuksiaan.
- Pyydä apua ja ympäröi itsesi ihmisillä, jotka kannustavat ja keventävät polun kulkemista jakamalla sen – esimerkiksi työkavereilla tai muilla yrittäjillä, joilta saat vertaistukea. Yrityksille on tarjolla myös ilmaisia tukipalveluita vastuullisuustyön aloittamiseen esimerkiksi yrityspalveluyksiköiden tai oppilaitosten kautta.

Lähdeluettelo

Bocken, N. M., Short, S. W., Rana, P., & Evans, S. (2014). A literature and practice review to develop sustainable business model archetypes. *Journal of Cleaner Production*, 65, 42-56.

Business Finland. 2022. Sustainability Playbook for Digital Commerce SMES by Experience Commerce Finland.
https://mediabank.businessfinland.fi/I/_RzqMVzGVbGs/f/mdSH

Deloitte. 2022. Sustainable consumer -tutkimus.
<https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/consumer-business/articles/sustainable-consumer.html>

EK. 2023. Vastuullisuuden EU-sääntely etenee – mihin pk-yritysten on varauduttava?
https://ek.fi/wp-content/uploads/2023/01/EK_Vastuullisuus_EU_ok.pdf

ETLA. 2023. ”Etna ja Labore selvittävät: Miten Suomen tuottavuus saadaan takaisin kasvu-uralle?”
<https://www.etla.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/etla-ja-labore-selvittavat-miten-suomen-tuottavuus-saadaan-takaisin-kasvu-uralle>

FIBS. 2022. Kansainvälisen yritys vastuuverkosto WBCSD:n raportti ”Visio 2050: Muutoksen aika”
https://fibsry.fi/wp-content/uploads/2022/03/Visio-2050_Muutoksen-aika_WBCSD.pdf

Circular Design Suomi. 2023. ”Mitä on circular design – kiertotalouden mukainen suunnittelu?”
<https://circulardesignsuomi.kiertotaloussuomi.fi/2022/09/12/mita-on-circular-design>

Kristinsson, Anniina & Innanen, Marja. 2023. ”Yritysten on aika herätä vastuullisuusraportoinnin aikaan”
<https://www.globalcompact.fi/blogikirjoitukset/anniina-kristinsson-ja-marja-innanen-yritysten-on-aika-herata-vastuullis-raportoinnin-aikaan>

Hellström, Eeva & Parkkonen, Pinja. 2022. ”Vastuullisuuden tulevaisuus”. Sitra.
https://www.sitra.fi/app/uploads/2022/06/sitra_vastuullisuuden_tulevaisuus_fin_0822.pdf

Sonninen, Elina. 2021. "Vastuullisuus – tämän päivän kilpailuetu, huomisen toimintaedellytys." Blogikirjoitus. Viitattu 31.3.2023.

<https://ek.fi/ajankohtaista/blogit/vastuullisuus-taman-paivan-kilpailuetu-huomisen-toimintaedellytys>

YK-liitto. 2023. Kestävä kehitys - historiaa ja toiminnan taustoja

<https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys/kestava-kehitys-historiaa-ja-toiminnan-taustoja>

Ympäristöministeriö. 2023. "Mitä on kestävä kehitys?"

<https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Ympäristöministeriö. 2023. "Mitä on vihreä siirtymä?"

<https://ym.fi/mita-on-vihrea-siirtyma>

Kaupan liitto. 2022. Tiedote: "Vastuullisuus vahvistuu suomalaisten asenteissa – tuotteiden kestävydestä ollaan valmiita maksamaan." Kaupan liitos tutkimus kuluttajakäyttäytymisestä.

<https://kauppa.fi/uutishuone/2022/09/21/vastuullisuus-vahvistuu-suomalaisten-asenteissa-tuotteiden-kestavydesta-ol-laan-valmiita-maksamaan>

Lahtela, Anni. 2020. Opinnäytetyö: Verkostotyön kehittäminen muotoilun keinoin ja systeemiajattelua vahvistaen. Case Valonia ja alueellisen kestävä kehityksen työn verkostot. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/352428/Lahtela_Anni%20Verkostoty%C3%B6n%20kehitt%C3%A4minen%20muotoilun%20keinoin%20ja%20systeemiajattelua%20vahvistaen.pdf?sequence=2

Lakanen, Laura. 2023. Positiivinen kädenjälki. Puheenvuoro Mission Positive Handprint -hankkeen tilaisuudessa 19.4.2023.

Orkla. 2022. Tiedote: "Suomalaiset ovat pohjoismaiden ilmastotietoisinta kansaa". Orklan Sustainable Life Barometer -tutkimus. Julkaistu 30.11.2022.

<https://www.mynewsdesk.com/fi/orkla-finland/pressreleases/suomalaiset-ovat-pohjoismaiden-ilmastotietoisinta-kansaa-3220867>

PIENYRITTÄJÄN VASTUULLISUUSOPAS

- MITÄ MINUN TULEE OTTAA HUOMIOON?

Maailmanlaajuinen havahtuminen ekologiseen kestävyyskriisiin näkyy yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Paine ja tarve vastuulliselle toiminnalle on suurempi kuin koskaan ja kohdentuu erityisesti yrityksiin. Kun vastuullisuustyö on linjattu kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti, on myös helpompi arvioida yrityksen liiketoiminnan kokonaisvaikutuksia, sekä positiivisia että negatiivisia. Liiketoiminnan kannalta tämä vähentää riskejä sekä edistää innovaatioita ja auttaa löytämään uusia liiketoimintamahdollisuuksia, jotka aidosti vastaavat yhteiskunnan tarpeisiin (Global Compact 2023).

Tämä käytännönläheinen opas on suunnattu erityisesti pienille luovien alojen yrityksille, mutta sisällöt soveltuvat minkä tahansa yrityksen vastuullisuuspohdintoihin. Opas koostuu neljästä, toisiinsa liittyvästä osasta sisältäen paljon käytännön esimerkkejä. Mukana on myös työpohjia, joiden avulla pääset rakentamaan omaa vastuullisuusohjelmaasi.

Julkaisu on toteutettu yhteistyössä Toimisto2030 Oy:n ja Savonia-ammattikorkeakoulun Luova REAKTIO! Uutta arvoa luovat verkostot, EU-React -hankkeen (2021-2023) kanssa.

Opasta koskevat tiedustelut:

Raisa Leinonen
Savonia-amk
raisa.leinonen@savonia.fi
+358 447855833

